

კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვა
კონკურენციის-სამართლებრივ წარმოებაში

თბილისი
2020

სარჩევი

1. შესავალი.....	3
2. რა არის კონფიდენციალური/საიდუმლო ინფორმაცია.....	5
3. კომერციული საიდუმლოება და ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის პროცედურა	7
4. საიდუმლო ინფორმაციის სხვა სახეები, რომელთა დაცვაც სავალდებულოა კონკურენციის-სამართლებრივ წარმოებაში	12
4.1. პერსონალური მონაცემები	12
4.2. საგადასახადო საიდუმლოება	13
4.3. პროფესიული საიდუმლოება.....	14
4.4. სახელმწიფო საიდუმლოება.....	15
5. საიდუმლო ინფორმაციის და მხარეთა ინტერესების დაცვის მეთოდი კონკურენციის-სამართლებრივი წარმოების პროცესში	16

1. შესავალი

საქართველოში კონკურენციის პოლიტიკის განსახორციელებლად შექმნილია და ფუნქციონირებს დამოუკიდებელი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - კონკურენციის სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო, კონკურენციის სააგენტო). სააგენტოს ძირითადი ამოცანაა საქართველოში კონკურენციის განვითარების ხელშემწყობი პირობების შექმნა, დაცვა და ამ მიზნით ყველა ტიპის ანტიკონკურენციული შეთანხმებისა და ქმედების დაუშვებლობა, გამოვლენა და აღკვეთა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააგენტოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულებებია: დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების გამოვლენა და აღკვეთა; კონკურენციის შემზღვეველი ხელშეკრულების, გადაწყვეტილებისა და შეთანხმებული ქმედების გამოვლენა და აღკვეთა; სახელმწიფო ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მიერ კონკურენციის შეზღუდვის გამოვლენა და აღკვეთა; კონცენტრაციების შეფასება; სახელმწიფო დახმარების გაცემის კონტროლი; ეკონომიკური აგენტების არაკეთილსინდისიერი ქმედებების აკრძალვა; შესაბამისი ბაზრის მონიტორინგი და მარეგულირებელი ქმედების კონკურენციული ეფექტის შეფასება.

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლება-მოვალეობების და ზოგადად, საქმიანობის ჯეროვნად განსახორციელებლად, არსებითი მნიშვნელობა აქვს სააგენტოს მიერ შესაბამისი ინფორმაციის მოპოვებას, დამუშავებასა და ანალიზს. ამ საჭიროების გათვალისწინებით, „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონი კონკურენციის სააგენტოს ანიჭებს შემდეგ უფლებამოსილებებს:

- საქმესთან დაკავშირებით შესაბამის ეკონომიკურ აგენტს, სხვა დაინტერესებულ მხარეს მოსთხოვოს ინფორმაცია, მათ შორის, მისი სამართლებრივი, ორგანიზაციული და სამეურნეო ურთიერთობების შესახებ, გაეცნოს ეკონომიკური აგენტის საქმიანობასთან დაკავშირებულ შესაბამის დოკუმენტაციას;
- საქმესთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის მიუღებლობის შემთხვევაში, მოკვლევის მიზნით, სასამართლოს წარუდგინოს შუამდგომლობა ეკონომიკური აგენტის მიერ შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოდგენის თაობაზე;
- მოკვლევის მიზნით, სასამართლოს თანხმობის საფუძველზე, ადგილზე შეამოწმოს საქმეში ჩართული ეკონომიკური აგენტი. აღსანიშნავია, რომ ადგილზე შეამოწმება ტარდება კონკრეტულ საქმესთან დაკავშირებით, ეკონომიკური აგენტ(ებ)ისგან ინფორმაციის/მტკიცებულებების მიღების მიზნით;
- საქმის მოკვლევის პროცესში მოიწვიოს დაინტერესებული მხარეები მათგან ახსნა-განმარტების მისაღებად;
- საქმესთან დაკავშირებული ინფორმაციის მიუწოდებლობის შემთხვევაში, ეკონომიკურ აგენტს დაუწესოს ადმინისტრაციული ჯარიმა;
- სახელმწიფო ხელისუფლების, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსგან, უფლებამოსილებათა განსახორციელებლად, საჭიროების შემთხვევაში, გამოითხოვოს შესაბამისი ინფორმაცია, ხოლო მოთხოვნის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, დასვას მისი თანამდებობის პირის დისციპლინური პასუხისმგებლობის საკითხი;
- საქართველოს საგადასახადო კოდექსის საფუძველზე საგადასახადო ორგანოსგან გამოითხოვოს და მიიღოს იდენტიფიცირებული ინფორმაცია ცალკეული გადასახადის გადამხდელთა თაობაზე.

ზემოაღნიშნული უფლებამოსილებების გათვალისწინებით, კონკურენციის სფეროს სპეციფიკიდან გამომდინარე, შესაბამისი ადმინისტრაციული წარმოების პროცესში, კონკურენციის სააგენტოსთვის ცნობილი ხდება ეკონომიკური აგენტის კომერციულად სენსიტიური ინფორმაცია. გარდა ამისა, ხსენებულ პროცესში სააგენტოში თავს იყრის ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს პერსონალურ მონაცემებს, საგადასახადო საიდუმლოებას და ა.შ.

ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნების გათვალისწინებით და პროცედურული სამართლიანობის წესების უზრუნველსაყოფად, კონკურენციის სააგენტო დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვას. ხოლო, იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ კონკურენციის სფეროში, ზოგადად, შესაძლოა დასჯადი იყოს ერთი ეკონომიკური აგენტის მიერ მეორისათვის კომერციული საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის გამხელა, შესაბამისი წარმოებისას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ამ ტიპის საიდუმლო ინფორმაციის დაცვას.

თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ თუ პერსონალური და საგადასახადო საიდუმლოების დაცვა „ავტომატურ რეჟიმში“ ხდება, ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად აღიარებას სჭირდება ადმინისტრაციული ორგანოს, ამ შემთხვევაში, კონკურენციის სააგენტოს მიერ ასეთად ცნობა, რისთვისაც აუცილებელია, პირველ რიგში, ინფორმაციის მფლობელის განცხადება/ნება და სააგენტოს შეფასება/ანალიზი. წინააღმდეგ შემთხვევაში, საქართველოს კონსტიტუციისა და ადმინისტრაციული კოდექსის შესაბამისად, საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, ასევე საჯარო დაწესებულების მიერ პროაქტიულად გამოქვეყნებული ინფორმაცია ითვლება საჯარო ინფორმაციად და ღიაა.

წინამდებარე გზამკვლევი დოკუმენტის მიზანია, ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს მიაწოდოს ინფორმაცია კონკურენციის-სამართლებრივ წარმოებაში კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვასთან დაკავშირებით.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ იმ ინფორმაციასთან დაკავშირებით, რომელიც არ არის ღია და ხელმისაწვდომი დაინტერესებული პირებისათვის, ეროვნული კანონმდებლობა იყენებს ტერმინებს „საიდუმლო“ და „კონფიდენციალური“. შესაბამისად, წინამდებარე გზამკვლევი დოკუმენტში საიდუმლო და კონფიდენციალური ინფორმაცია სინონიმებად იქნება გამოყენებული.

„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონი

მუხლი 20. ინფორმაციის კონფიდენციალურობის დაცვა

1. სააგენტო ვალდებულია:

- ა) დაიცვას ეკონომიკური აგენტის თაობაზე ინფორმაციის კონფიდენციალურობა, რომელიც შეიცავს კომერციულ ან/და საგადასახადო საიდუმლოებას;
 - ბ) დაიცვას იმ პირის პირადი მონაცემების კონფიდენციალურობა, რომელიც არის ინფორმაციის მიმწოდებელი და სააგენტოს მიმართავს მისი პირადი მონაცემების კონფიდენციალურობის დაცვის თხოვნით;
 - გ) უზრუნველყოს სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვა და გაუვრცელებლობა.
2. დაუშვებელია კონფიდენციალური ინფორმაციის გაცემა და გავრცელება, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი გამონაკლისი შემთხვევებისა.
3. დაუშვებელია სააგენტოში დასაქმებულთა მიერ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამოყენება და გავრცელება, მათ შორის, პირადი, აკადემიური, სამეცნიერო და სხვა საქმიანობის განსახორციელებლად.
4. სააგენტოში დასაქმებულთა მიერ ამ მუხლის დებულებათა დარღვევა გამოიწვევს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით განსაზღვრულ პასუხისმგებლობას.
5. განზოგადებული ინფორმაცია შესაბამისი ბაზრის შესახებ, ასევე მონაცემები ეკონომიკური აგენტების რაოდენობის, მიღებული შემოსავლებისა და გაწეული ხარჯების თაობაზე არ შეიძლება კონფიდენციალური იყოს.

2. რა არის საიდუმლო ინფორმაცია

ინფორმაციის თავისუფლებას საქართველოს კონსტიტუცია გამორჩეულ ადგილს ანიჭებს და დიდ ყურადღებას უთმობს. საზოგადოებაში, სადაც აზრის თავისუფლება აღიარებულია და დაცულია კონსტიტუციით, ასევე, დაცულია ინფორმაციის თავისუფლებაც... აზრის ჩამოყალიბებისათვის აუცილებელია, რომ მოპოვებულ იქნეს ინფორმაცია, ინფორმაციის გავრცელების თავისუფლება კი უზრუნველყოფს, რომ აზრი მივიდეს ავტორიდან ადრესატამდე.¹

საქართველოს კონსტიტუციის მე-

17 მუხლით² დაცულია ყოველი ადამიანის უფლება, თავისუფლად მიიღოს და გაავრცელოს ინფორმაცია. ხოლო, საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლით³ უზრუნველყოფილია საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უფლება. თუმცა, ინფორმაციის თავისუფლება არ არის აბსოლუტურად დაცული სიკეთე.⁴ განსაკუთრებით ეს შეეხება იმ ინფორმაციის მიღების უფლებას, რომელიც თავმოყრილია სახელმწიფო დაწესებულებებში.⁵

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ 2008 წელს, საქმესთან - საქართველოს სახალხო დამცველი და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ - დაკავშირებით მიღებულ გადაწყვეტილებაში (№2/3/406,408) იმსჯელა საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლით უზრუნველყოფილ საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უფლებასა და ამ უფლების შეზღუდვის შემთხვევებზე.⁶

„საიდუმლოება გულისხმობს ერთგვარ მონოპოლიას ინფორმაციაზე, ინფორმაციის მფლობელის განსაკუთრებულ უფლებას ინფორმაციაზე, მეორე მხარეს ეკისრება პასუხისმგებლობა საიდუმლო ინფორმაციის დასაცავად, მათ ეკრძალებათ ამ ინფორმაციის გადაცემა, გამოქვეყნება, ნებისმიერი საშუალებებით გავრცელება. ამასთანავე, მესამე პირებს ევალებათ ამ ინფორმაციის მოპოვებისგან თავის შეკავება” - საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 თებერვლის №ბს-33-32(კ-16) განჩინება.

¹ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის 2/3/406,408 გადაწყვეტილება, II თავი, პარაგრაფი 10, გადაწყვეტილების ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე: <https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=390>

² საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლი იცავს აზრის, ინფორმაციის, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა და ინტერნეტის თავისუფლების უფლებებს. ხსენებული მუხლის მეორე პუნქტის თანახმად, ყოველ ადამიანს აქვს უფლება თავისუფლად მიიღოს და გაავრცელოს ინფორმაცია.

³ საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლით დაცულია სამართლიანი ადმინისტრაციული წარმოების, საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, ინფორმაციული თვითგამორკვევისა და საჯარო ხელისუფლების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების უფლება. მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, ყველას აქვს უფლება, კანონით დადგენილი წესით გაეცნოს საჯარო დაწესებულებაში მასზე არსებულ ინფორმაციას ან ოფიციალურ დოკუმენტს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც იგი შეიცავს კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას ან დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ან სამართალწარმოების ინტერესების დასაცავად კანონით ან კანონით დადგენილი წესით აღიარებულია სახელმწიფო საიდუმლოებად. ხოლო, მე-3 პუნქტის თანახმად, კი, ოფიციალურ ჩანაწერებში არსებული ინფორმაცია, რომელიც დაკავშირებულია ადამიანის ჯანმრთელობასთან, ფინანსებთან ან სხვა პირად საკითხებთან, არავისთვის უნდა იყოს ხელმისაწვდომი თვით ამ ადამიანის თანხმობის გარეშე, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, როდესაც ეს აუცილებელია სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, საჯარო ინტერესების, ჯანმრთელობის ან სხვათა უფლებების დასაცავად.

⁴ საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლის მეხუთე პუნქტის თანახმად, ამ მუხლით გარანტირებულ უფლებათა შეზღუდვა დასაშვებია მხოლოდ კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ან ტერიტორიული მთლიანობის უზრუნველსაყოფად, სხვათა უფლებების დასაცავად, კონფიდენციალურად აღიარებული ინფორმაციის გამჟღავნების თავიდან ასაცილებლად ან სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის უზრუნველსაყოფად. კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით განსაზღვრულ შეზღუდვებთან დაკავშირებით, იხილეთ მე-3 სქოლიო.

⁵ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის №2/3/406,408 გადაწყვეტილება, II თავი, პარაგრაფი 10.

⁶ აღსანიშნავია, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში საუბარია საქართველოს კონსტიტუციის 24-ე და 41-ე მუხლებზე. ეს მუხლები შეესაბამება საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედი

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლისაგან განსხვავებით, რომლითაც გარანტირებულია ინფორმაციის „თავისუფალი გავრცელება და მიღება საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან, ინფორმაციის მატარებლებიდან, რომლებიც გამოსადეგია ინფორმაციის მოპოვებისა და გავრცელებისათვის“ (გადაწყვეტილება №2/2-398 - II,14), საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლი არ აწესრიგებს ინფორმაციის მოპოვებას საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი წყაროებიდან. სახელმწიფო დაწესებულებები არ წარმოადგენენ ამგვარ წყაროებს. სახელმწიფო დაწესებულებებში და ოფიციალურ ჩანაწერებში არსებულ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის კონსტიტუციურსამართლებრივი რეჟიმი, განსხვავდება საყოველთაოდ ხელმისაწვდომი ინფორმაციის წყაროებიდან ინფორმაციის მიღების სამართლებრივი რეჟიმისაგან.⁷

სასამართლო აღნიშნავს, რომ კონსტიტუციის მე-18 მუხლით გათვალისწინებული ყველა სახის ინფორმაცია დაცულია ოფიციალურ წყაროებში, მაგრამ შეიძლება ამ ინფორმაციის დაყოფა რამოდენიმე ჯგუფად. ამ ჯგუფებს შორის ძირითადი განმასხვავებელი ნიშანია მათში შემავალი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ხარისხი:

- **პირველ ჯგუფში** შედის ინფორმაცია, რომელიც თავად ინფორმაციის მიღების მსურველ პირს შეეხება. ეს ინფორმაცია, საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, დაუბრკოლებლად, კანონით დადგენილი წესით უნდა მიეწოდოს პირს.
- **მეორე ჯგუფს** წარმოადგენს ოფიციალური დოკუმენტები, რომლებიც უშუალოდ ინფორმაციის მიღების მსურველს არ შეეხება, მაგრამ მათი მიღებაც, ასევე, შესაძლებელია კანონით დადგენილი წესის დაცვით.
- **მესამე ჯგუფში** შედის ოფიციალური ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს სახელმწიფო, კომერციულ ან პროფესიულ საიდუმლოებას. შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის ყველაზე დახურული ინფორმაცია და მისი მიღება ნებისმიერი მსურველი ფიზიკური თუ იურიდიული პირისათვის შეუძლებელია. თუმცა, საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-2 პუნქტი არ გულისხმობს ინფორმაციის ავტომატურად გასაიდუმლოებას. რამდენად წარმოადგენს ესა თუ ის ინფორმაცია სახელმწიფო ან კომერციულ და აქედან გამომდინარე, პროფესიულ საიდუმლოებას, ეს წინასწარი შეფასების საკითხია. გასაიდუმლოებისათვის საჭიროა პროცედურების გავლა, რაც დადგენილია საქართველოს კანონით „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ და საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით.
- **მეოთხე ჯგუფი** გათვალისწინებულია საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-3 პუნქტით. ეს არის ოფიციალურ ჩანაწერებში არსებული მონაცემები, რომლებიც შეეხება ისეთ კერძო საკითხებს, როგორცაა ჯანმრთელობა, ფინანსები და ა.შ. ეს ინფორმაცია ავტომატურად გასაიდუმლოებულია და კონსტიტუციით დადგენილია მისი განსაიდუმლოების წესი და კონკრეტული შემთხვევები. როგორც ვხედავთ, ინფორმაციის ზემოთმოყვანილი ჯგუფები და მათი კონსტიტუციურ-სამართლებრივი რეჟიმები განსხვავდება ერთმანეთისაგან.⁸

როგორც უკვე აღინიშნა, ინფორმაციის მიღების უფლება არ წარმოადგენს აბსოლუტურ უფლებას და რიგ შემთხვევებში, შეიძლება შეიზღუდოს,⁹ მაგალითად, სახელმწიფო ან

რედაქციის მე-17 და მე-18 მუხლებს. ამდენად, წინამდებარე დოკუმენტში გამოყენებულია საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედი რედაქციის მუხლების ნუმერაცია.

⁷ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის №2/3/406,408 გადაწყვეტილება, II თავი, პარაგრაფი 11.

⁸ იქვე, პარაგრაფი 12.

⁹ აღნიშნული გამომდინარეობს როგორც საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 და მე-18 მუხლებიდან, ისე, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკიდან, კერძოდ, 2006 წლის 6 ივნისის №2/2/359 გადაწყვეტილება საქმეზე „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (გადაწყვეტილების ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე: <https://www.constcourt.ge/ka/judicial->

კომერციული საიდუმლოების დაცვის მიზნით. როგორც, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ერთ-ერთ საქმეში დაადგინა, საიდუმლოების დაცვაში კანონმდებელი იყენებს ღირებულებათა შეფასების მეთოდს, პრიორიტეტთა გარკვეულ სისტემას, პროპორციულობას, მოქმედებს უკიდურესი აუცილებლობის პრინციპი: ნაკლები სოციალური ღირებულება უფრო მნიშვნელოვანი ღირებულების დაცვას ეწირება (საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 99.2 მუხლი).¹⁰

საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებული და დადგენილი საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ზოგადი პრინციპი, ისევე როგორც მისი შეზღუდვის შემთხვევები, დაკონკრეტებულია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით (სზაკ). კოდექსის მე-2 მუხლის 1-ლი პუნქტის „ნ“ ქვეპუნქტის თანახმად, **საიდუმლო ინფორმაცია** ითვლება საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს პერსონალურ მონაცემებს, სახელმწიფო ან კომერციულ საიდუმლოებას. ამ განმარტებიდან გამომდინარე, საიდუმლო ინფორმაციის სახეებს მიეკუთვნება: პერსონალური მონაცემები, კომერციული საიდუმლოება, პროფესიული საიდუმლოება და სახელმწიფო საიდუმლოება.

საგადასახადო კოდექსი განსაზღვრავს საიდუმლო ინფორმაციის კიდევ ერთ სახეს, საგადასახადო საიდუმლოებას. ხოლო, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, არეგულირებს საწარმო-კომერციულ საიდუმლოსთან (ნოუ-ჰაუ) დაკავშირებულ წესებს.

როგორც უკვე აღინიშნა, საიდუმლო ინფორმაციის ზემოხსენებული სახეების დაცვას არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება კონკურენციასთან დაკავშირებულ ადმინისტრაციულ წარმოებაში. **„კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონი არ ადგენს ინფორმაციის კონფიდენციალურად აღიარების სპეციალურ წესს.** შესაბამისად, მაგალითად, ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევისას, სააგენტო ხელმძღვანელობს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილი წესით, პერსონალური ინფორმაციის იდენტიფიცირებისას - „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით და ა.შ. თუმცა, „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლი კონკურენციის სააგენტოს და კონკურენციის სააგენტოში დასაქმებულ პირებს უდგენს კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვის ვალდებულებას.

წინამდებარე გზამკვლევი დოკუმენტის შემდეგ თავებში საუბარი იქნება კონფიდენციალური ინფორმაციის თითოეულ სახეზე - კომერციული საიდუმლოება, პერსონალური მონაცემები, პროფესიული საიდუმლოება, სახელმწიფო საიდუმლოება და საგადასახადო საიდუმლოება. თუმცა, კონკურენციის სამართალში კომერციული საიდუმლოების დაცვის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, გზამკვლევი დოკუმენტის ძირითადი ნაწილი კომერციულ საიდუმლოებას და ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად აღიარების წესს დაეთმობა.

3. კომერციული საიდუმლოება და ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის პროცედურა

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27¹ მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, კომერციული საიდუმლოება არის ინფორმაცია კომერციული ფასეულობის მქონე გეგმის, ფორმულის, პროცესის, საშუალების თაობაზე ან ნებისმიერი სხვა ინფორმაცია,

[acts?legal=322](#)) და 2008 წლის 30 ოქტომბრის №2/3/406,408 გადაწყვეტილება (გადაწყვეტილების ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე: <https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=390>).

¹⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 თებერვლის №ბს-33-32(კ-16) განჩინება, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი ადმინისტრაციულ საქმეებზე. 2019, №11, გვ. 29.

რომელიც გამოიყენება საქონლის საწარმოებლად, მოსამზადებლად, გადასამუშავებლად ან მომსახურების გასაწევად, ან/და რომელიც წარმოადგენს სიახლეს ან ტექნიკური შემოქმედების მნიშვნელოვან შედეგს, აგრეთვე სხვა ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნებამ შესაძლოა ზიანი მიაყენოს პირის კონკურენტუნარიანობას.

ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად აღიარებასთან დაკავშირებით იმსჯელა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ენერჯეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის მიმართ აღძრულ საქმეში,¹¹ სადაც განმარტა, რომ კომერციული საიდუმლოება არის ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელსაც კომერციული ღირებულება აქვს ან ამ ინფორმაციის საფუძველზე შესაძლებელი უნდა იყოს მოგების მიღება საწარმოს ან ფიზიკური პირის მიერ. ეს ინფორმაცია შეიძლება იყოს გეგმის, პროცესის, ფორმულის სახით და ეხებოდეს საქონლის წარმოებას, გადამამუშავებას, მომზადებას ან მომსახურების გაწევას. აღნიშნული ინფორმაცია შეიძლება წარმოადგენდეს სიახლეს ან ტექნიკური შემოქმედების მნიშვნელოვან შედეგს. კომერციულად მიიჩნევა ასევე ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს პირის კონკურენტუნარიანობას ბაზარზე. საიდუმლოების მფლობელის დაცვა ხდება მის მიერ არა მხოლოდ რაიმე განსაკუთრებული ინფორმაციის (მაგ. ბაზარზე დიდი მოთხოვნილების მქონე საქონლის შემადგენლობა) მფლობელობის უზრუნველყოფის თვალსაზრისით, არამედ ნებისმიერი მესამე პირების არამართლზომიერი ჩარევისაგან დაცვისათვის.¹² კომერციული საიდუმლოების დაცვა არის საიდუმლოების მფლობელის ნორმალური საქმიანობის, ფუნქციონირების დაცვა და არა ავტორობის, გამომგონებლობის და ა.შ. დაცვა.¹³

“კომერციული საიდუმლოების შემთხვევაში, მთავარი ამოცანაა კომერციული ინტერესების დაცვა. პირი, რომელსაც შეეხება ინფორმაცია, პირადად განსაზღვრავს კომერციული თვალსაზრისით რამდენად ღირებულია ეს ინფორმაცია მისთვის, რათა მოახდინოს გასაიდუმლოების ინიცირება. ამ დროს სავსებით შესაძლებელია, რომ კომერციულ საიდუმლოებას მიკუთვნებული ინფორმაციით არ ხდებოდეს პირის იდენტიფიცირება, მაგრამ მისმა გამჟღავნებამ ზიანი მიაყენოს პირის კონკურენტუნარიანობას” - საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის №2/3/406,408 გადაწყვეტილება.

სააგენტოს პრაქტიკის მიხედვით, კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნეულ იქნა (არაამომწურავი, საილუსტრაციო ჩამონათვალი):

- ეკონომიკური აგენტების სარეალიზაციო ფასები;
- დანახარჯები;
- მიმწოდებლების, დისტრიბუტორების, კლიენტების შესახებ მონაცემები;
- საქონლის მარაგები;
- ფასწარმოქმნის პოლიტიკა;
- ბიზნეს სტრატეგიები

შენიშვნა: გასათვალისწინებელია, რომ ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის საკითხი შეფასების საგანია ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში და ასევე, დამოკიდებულია ბაზრის სტრუქტურაზე.

კომერციულ საიდუმლოებას შეიძლება შეადგენდეს როგორც ტექნიკური (ნახაზი, მოდელი, შტამპი), ასევე საქმიანი (მიწოდების და რეალიზაციის არხები, კლიენტების სია, ხელშეკრულებები) ხასიათის მონაცემები, რომლებსაც არსებითი მნიშვნელობა აქვს პირისათვის. ინფორმაცია, რომელიც წარმოადგენს კომერციულ საიდუმლოებას, არის ნებისმიერი ხასიათის მონაცემი (საწარმოო, ტექნიკური, ეკონომიკური, ორგანიზაციული და სხვ.), მათ შორის, პროფესიონალური საქმიანობის განხორციელების საშუალების შესახებ მონაცემები, რომლებსაც აქვთ მოქმედი

¹¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 თებერვლის №ბს-33-32(კ-16) განჩინება, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი ადმინისტრაციულ საქმეებზე. 2019, N11, გვ. 29.

¹² იქვე, გვ. 16

¹³ იქვე

ან პოტენციური კომერციული ღირებულება მათი მესამე პირების მიერ არცოდნის გამო და რომელთა მიმართ მესამე პირებს არ აქვთ თავისუფალი წვდომის შესაძლებლობა კანონის საფუძველზე და ამ მონაცემების მიმართ ამოქმედებულია კომერციული საიდუმლოების რეჟიმი.¹⁴

კომერციული საიდუმლოება ქმნის კონფიდენციალური ინფორმაციის რეჟიმს, რომელიც შესაძლებლობას აძლევს მის მფლობელს, შეინარჩუნოს ბაზარზე მდგომარეობა ან მიიღოს სხვა კომერციული მოგება, გაზარდოს შემოსავალი, თავი აარიდოს გაუთვალისწინებელ დანახარჯებს. ინფორმაციის კონფიდენციალობა გულისხმობს კანონის საფუძველზე დადგენილ სპეციალურ სამართლებრივ რეჟიმს, რომელიც ითვალისწინებს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შეზღუდვას, პირის (მფლობელის) თანხმობის გარეშე მესამე პირებისათვის გადაცემის აკრძალვას (კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა), პირის (ინფორმაციის მფლობელის) უფლებას, დამოუკიდებლად გადაწყვიტოს ინფორმაციის კონფიდენციალობის დაცვის საკითხი.¹⁵

ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებას, რომ ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევისათვის, ინფორმაციის მფლობელის ნების გამოხატვის გარდა, უნდა არსებობდეს საჯარო დაწესებულებაში შენახული ინფორმაციის დაცულობის მიმართ გამართლებული, პატივსადები ინტერესი, რაც განპირობებულია საიდუმლოების მფლობელის შესაძლო თვითნებობის შეზღუდვის საჭიროებით, ვინაიდან კომერციულ საიდუმლოებად ინფორმაციის გამოცხადება აკისრებს სხვებს საიდუმლოების რეჟიმის დაცვის ვალდებულებას, ანიჭებს ინფორმაციის მფლობელს განსაკუთრებულ უფლებებს, ხოლო სახელმწიფოს ამ უფლებების უზრუნველყოფის პოზიტიურ ვალდებულებებს.¹⁶

საიდუმლოების ფენომენი ორმაგი ბუნებით ხასიათდება. საიდუმლოება მისი მფლობელისათვის ინფორმაციაა, ხოლო მესამე პირებისათვის იგი არცოდნის, გაურკვევლობის სახით ავლენს თავს. ამდენად, უფლება საიდუმლობაზე მოქმედებს იმ დრომდე, სანამ დაცულია ინფორმაციაზე ფაქტობრივი მონოპოლია, აგრეთვე სახეზეა მისი დაცვის კანონით გათვალისწინებული პირობები. ინფორმაციის მისაწვდომობა უკარგავს მას კომერციული ღირებულების ხარისხს.¹⁷

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსიდან და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკიდან გამომდინარე, კომერციული საიდუმლოება არის ინფორმაცია:

ა) რომელსაც გააჩნია კომერციული ღირებულება ან ამ ინფორმაციის საფუძველზე შესაძლებელია მოგების მიღება საწარმოს ან ფიზიკური პირის მიერ;

ბ) რომლის გამჟღავნებაც ზიანის მომტანია პირის კონკურენტუნარიანობისათვის;

გ) რომელზეც მის მფლობელს გააჩნია ფაქტობრივი მონოპოლია. ამასთან აღსანიშნავია, რომ ინფორმაციის მონოპოლიის შენარჩუნება დამოკიდებულია, უპირველეს ყოვლისა თავად იმ პირზე, რომელმაც უნდა მიიღოს სათანადო ზომები ინფორმაციის საიდუმლოდ შენახვისა და ფაქტობრივი მონოპოლიის შენარჩუნებისათვის;

დ) კომერციულ საიდუმლოებად ინფორმაციის გამოცხადების მოთხოვნა უნდა ემყარებოდეს გამართლებულ ეკონომიკურ, პატივსადებ ინტერესს და უნდა შეესაბამებოდეს დადგენილ საჯარო წესრიგს.

¹⁴ იქვე, გვ. 17

¹⁵ იქვე, გვ. 17-18

¹⁶ იქვე, გვ. 14-15

¹⁷ იქვე, გვ. 19

საინტერესოა ევროპის კავშირის პრაქტიკაც, თუ რა ტიპის ინფორმაცია მიიჩნევა კომერციულ საიდუმლოებად. ევროკომისიის მიერ მომზადებული დოკუმენტის თანახმად, ბიზნეს/კომერციული საიდუმლოება არის კონფიდენციალური ინფორმაცია ეკონომიკური აგენტის სამეწარმეო საქმიანობის შესახებ, რომლის არათუ გასაჯაროებამ, არამედ ამ ინფორმაციის მფლობელის გარდა სხვა, მესამე პირისათვის გადაცემამაც კი, შესაძლებელია მნიშვნელოვნად დააზარალოს ინფორმაციის მფლობელის ინტერესები.¹⁸

ევროკავშირში დამკვიდრებული პრაქტიკის თანახმად, იმისათვის, რომ ინფორმაცია აღიარებულ იქნეს საიდუმლოდ, ის უნდა აკმაყოფილებდეს ყველა ჩამოთვლილ პირობას: ა) ეს ინფორმაცია ცნობილი უნდა იყოს პირთა შეზღუდული წრისათვის/რაოდენობისათვის; ბ) ამ ინფორმაციის გამჟავნება უნდა ქმნიდეს მნიშვნელოვანი ზიანის საფრთხეს; გ) ინტერესი, რომელსაც შესაძლებელია ზიანი მიაყენოს ინფორმაციის გამჟავნებამ, უნდა იყოს ობიექტურად დაცვის ღირსი ინტერესი.¹⁹

კომერციულ საიდუმლოებად შესაძლებელია მიჩნეულ იქნეს შემდეგი ტიპის ინფორმაცია: ეკონომიკური აგენტის ნოუ-ჰაუსთან დაკავშირებული ტექნიკური ან/და ფინანსური ინფორმაცია; წარმოების საიდუმლოება და პროცესები, მიწოდების წყაროები, წარმოებული და გაყიდული პროდუქციის რაოდენობა, საბაზრო წილი, მომხმარებლებისა და დისტრიბუტორების სიები, მარკეტინგული გეგმები, ღირებულება/ხარჯები და ფასების სტრუქტურა და გაყიდვების სტრატეგიები.²⁰

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ეკონომიკურ აგენტთან დაკავშირებული ინფორმაცია, რომელიც უკვე ცნობილია ამ ეკონომიკური აგენტის გარეთ (ეკონომიკურ აგენტთა ჯგუფის შემთხვევაში, ამ ჯგუფის გარეთ) ან ასოციაციის გარეთ, როგორც წესი, არ ითვლება საიდუმლო ინფორმაციად. იმისათვის, რომ ინფორმაციამ დაკარგოს საიდუმლო ბუნება, საკმარისია იგი ხელმისაწვდომი გახდეს შესაბამის წრეებში ან ამ ინფორმაციის მიღება/დადგენა შესაძლებელი გახდეს საჯაროდ ხელმისაწვდომი ინფორმაციიდან.²¹

როგორც წესი, არაკონფიდენციალურად ითვლება ინფორმაცია, რომელმაც დაკარგა კომერციული მნიშვნელობა, მაგალითად დროის გასვლის გამო. ევროსასამართლოს მიერ დამკვიდრებული პრაქტიკის თანახმად, 5 წელი საკმარისია იმისათვის, რომ ინფორმაციამ დაკარგოს კომერციული/ბიზნეს ან სხვა საიდუმლოების კვალიფიკაცია. თუმცა, გამონაკლის შემთხვევებში, ინფორმაციის კონფიდენციალურად აღიარება მოხდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დადასტურდება, რომ ეს ინფორმაცია, მიუხედავად მისი ისტორიული ბუნებისა, კვლავ შეიცავს ეკონომიკური აგენტის კომერციული საქმიანობის არსებით ელემენტებს.²²

როგორც უკვე აღინიშნა, “კონკურენციის შესახებ” საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის შესაბამისად, კონკურენციის სააგენტოს შეუძლია შესაბამის ეკონომიკურ აგენტს, სხვა დაინტერესებულ მხარეს მოსთხოვოს ინფორმაცია, მათ შორის, მისი სამართლებრივი, ორგანიზაციული და სამეურნეო ურთიერთობების შესახებ. ამასთან, სააგენტო უფლებამოსილია, გაეცნოს ეკონომიკური აგენტის საქმიანობასთან დაკავშირებულ შესაბამის დოკუმენტაციას. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ სააგენტო უფლებამოსილია, საქმის მოკვლევის პროცესში, ეკონომიკურ აგენტს სხვა ინფორმაციასთან ერთად მოსთხოვოს კონფიდენციალური ინფორმაციის და მათ შორის კომერციული საიდუმლოების წარდგენა, ხოლო პირი ვალდებულია, სააგენტოს წარუდგინოს ეს ინფორმაცია.

ხაზი უნდა გაესვას იმ გარემოებასაც, რომ პერსონალური ინფორმაციისა და საგადასახადო საიდუმლოებისგან განსხვავებით, როდესაც ამ ინფორმაციის დაცვა

¹⁸ Guidance on confidentiality claims during Commission antitrust procedures (version 2018), გვ. 2 დოკუმენტის ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf

¹⁹ იქვე, გვ. 3

²⁰ იქვე, გვ. 2

²¹ იქვე, გვ. 3

²² იქვე, გვ. 3-4

“ავტომატურ რეჟიმში” ხდება, ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად აღიარებისათვის, სავალდებულოა ამ ინფორმაციის მფლობელის ნება ანუ განცხადება, რომ ეკონომიკური აგენტის მიერ წარდგენილი ინფორმაცია, კონკურენციის სააგენტოს მიერ კომერციულ საიდუმლოებად იქნეს მიჩნეული. თუმცა, გასათვალისწინებელია ისიც, რომ „ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად გამოცხადებისათვის მფლობელს, ნების გამოხატვის გარდა, უნდა გააჩნდეს საჯარო დაწესებულებაში შენახული ინფორმაციის დაცულობის მიმართ გამართლებული, პატივსაცემი ინტერესი...”. ამდენად, პირი, რომელსაც შეეხება ინფორმაცია, თავად განსაზღვრავს ინფორმაციის გასაიდუმლოების საკითხის ინიცირებას, შესაბამისად მასვე ეკისრება მტკიცების ტვირთი იმისა, რომ ინფორმაციის მისაწვდომობა საფრთხის შემცველია მისთვის. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 82-ე მუხლის თანახმად, განმცხადებელი უფლებამოსილია მოითხოვოს წარდგენილი კომერციული საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის დაცვა, თუ სურს ამ ინფორმაციის საიდუმლოების უზრუნველყოფა. შესაბამისად, მასვე ეკისრება ვალდებულება დაასაბუთოს, თუ რა საფრთხეების მატარებელია მისთვის ინფორმაციის ღიად დატოვება.²³

როგორც უკვე აღინიშნა, კონკურენციის ეროვნული კანონმდებლობა არ ადგენს ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის სპეციფიკურ წესს, შესაბამისად, კონკურენციის სააგენტო ხელმძღვანელობს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27² მუხლით, რომელიც ადგენს ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის წესს. ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის წესი კი ასეთია:

- ✓ კონკურენციის სააგენტოში ინფორმაციის წარდგენისას, პირი ვალდებულია მიუთითოს, რომ ეს ინფორმაცია მისი კომერციული საიდუმლოებაა;
- ✓ კონკურენციის სააგენტო ვალდებულია 10 დღის ვადაში კომერციულ საიდუმლოებად მიიჩნიოს ინფორმაცია, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ინფორმაციის ღიაობის ვალდებულება დადგენილია კანონით;
- ✓ თუ, კონკურენციის სააგენტო არ მიიჩნევს ინფორმაციას კომერციულ საიდუმლოებად, სააგენტო იღებს გადაწყვეტილებას ამ ინფორმაციის ღიაობის თაობაზე, რასაც დაუყოვნებლივ აცნობებს შესაბამის პირს;
- ✓ გადაწყვეტილების მიღებიდან 15 დღის შემდეგ ინფორმაცია ხდება ღია, თუ პირმა, რომლის საკუთრებაცაა ეს ინფორმაცია, ამ ვადის გასვლამდე სასამართლოში არ გაასაჩივრა ინფორმაციის ღიაობის თაობაზე მიღებული გადაწყვეტილება, რაც დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს კონკურენციის სააგენტოს.

ხაზგასასმელია, რომ კონკურენციის-სამართლებრივი წარმოება წარმოადგენს სპეციფიკურ პროცესს - ხდება ბაზრის სტრუქტურის დეტალური ანალიზი, ეკონომიკური აგენტების წილების განსაზღვრა, მათი დანახარჯების იდენტიფიცირება და სხვა ისეთი სახის ინფორმაციის დამუშავება, რომელიც, თავისი არსით, კომერციულად სენსიტიურია. ამასთან, კონკურენციის სამართლებრივად რისკის მატარებელია ეკონომიკურ აგენტებს შორის ამგვარი სახის ინფორმაციის გაცვლა. ამდენად, მნიშვნელოვანია, საქართველოს კონკურენციის სააგენტოში ინფორმაციის წარდგენამდე მოახდინოთ იმ ინფორმაციის იდენტიფიცირება, რომლის გამჟღავნებაც ზიანს მიაყენებს თქვენ კონკურენტუნარიანობას და მოითხოვოთ ამ ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად ცნობა. თუმცა, ნება ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევის თაობაზე არ არის საკმარისი, რადგან კომერციულ საიდუმლოებად ინფორმაციის გამოცხადების მოთხოვნა უნდა ემყარებოდეს გამართლებულ ეკონომიკურ, პატივსაცემ ინტერესს და უნდა შეესაბამებოდეს დადგენილ საჯარო წესრიგს. ეს კი, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში შეფასების საგანია.

²³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 თებერვლის №ბს-33-32(კ-16) განჩინება, 15

4. საიდუმლო ინფორმაციის სხვა სახეები, რომელთა დაცვაც სავალდებულოა კონკურენციის-სამართლებრივ წარმოებაში

4.1. პერსონალური მონაცემები

პერსონალური მონაცემები არის ნებისმიერი სახის ინფორმაცია, რომლითაც შესაძლებელია პირის იდენტიფიცირება. მაგალითად: პირის სახელი, გვარი, პირადი ნომერი, ფოტო, ვიდეო ჩანაწერი, ელექტრონული ფოსტის მისამართი, საბანკო ანგარიშის ნომერი, სოციალური ქსელის ანგარიში, პირადი მიმოწერა. პერსონალური მონაცემია ასევე ინფორმაცია პირის სამუშაო ადგილის, შემოსავლების, ოჯახური მდგომარეობის შესახებ და სხვა.²⁴

არსებობს განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემებიც. ამ კატეგორიას მიეკუთვნება ინფორმაცია, რომლებიც დაკავშირებულია პირის რასობრივ ან ეთნიკურ კუთვნილებასთან, პოლიტიკურ შეხედულებებთან, რელიგიურ ან ფილოსოფიურ მრწამსთან, პროფესიული კავშირის წევრობასთან, ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან, სქესობრივ ცხოვრებასთან, ნასამართლობასთან, ადმინისტრაციულ პატიმრობასთან, აღკვეთის ღონისძიების შეფარდებასთან, საპროცესო შეთანხმების დადებასთან, განრიდებასთან, დანაშაულის მსხვერპლად აღიარებასთან ან დაზარალებულად ცნობასთან. განსაკუთრებულ კატეგორიაში შედის, ასევე, ბიომეტრიული და გენეტიკური მონაცემები, რომლებიც ზემოაღნიშნული ნიშნებით ფიზიკური პირის იდენტიფიცირების საშუალებას იძლევა. განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემებს „ჩვეულებრივი“ მონაცემებისგან ის განასხვავებს, რომ კანონით მათი დაცვის განსაკუთრებით მაღალ სტანდარტია დაწესებული და წესების დარღვევის შემთხვევაში სანქციაც უფრო მკაცრია.²⁵

კონკურენციის-სამართლებრივი წარმოების მიმდინარეობისას, ხშირია შემთხვევა, როდესაც ადმინისტრაციული წარმოების მიზნებიდან გამომდინარე, ეკონომიკური აგენტის მიერ დამუშავებული პერსონალური ინფორმაცია (მაგალითად, ეკონომიკური აგენტის მიერ გაფორმებული ხელშეკრულებები, სადაც ასევე მითითებულია პერსონალური მონაცემები) ხვდება კონკურენციის სააგენტოში.

პერსონალური მონაცემების დამუშავებისას, სააგენტო ხელმძღვანელობს მონაცემთა დამუშავების პრინციპებით:

- სამართლიანობა და კანონიერება - სააგენტოს მიერ პერსონალური მონაცემები მუშავდება სამართლიანად და კანონიერად, პიროვნების ღირსების შეუღებავად;
- მკაფიოდ განსაზღვრული კანონიერი მიზნის არსებობა - სააგენტო პერსონალურ მონაცემებს ამუშავებს ეროვნული კანონმდებლობით განსაზღვრული, საქართველოს კონკურენციის სააგენტოს უფლებამოსილებისადმი მინიჭებული საკითხების გადაწყვეტის მიზნით;
- პროპორციულობა და ადეკვატურობა - სააგენტოს მიერ პერსონალური მონაცემები მუშავდება იმ მინიმალური მოცულობით, რაც აუცილებელია მონაცემთა დამუშავების კონკრეტული მიზნის მისაღწევად. თავად მონაცემებიც, ამ მიზნის შესაბამისია;
- ნამდვილობა და სიზუსტე - სააგენტოს მიერ დამუშავებული მონაცემები უნდა იყოს ნამდვილი და ზუსტი, საჭიროების შემთხვევაში, ხდება მონაცემების განახლება, ასევე ხდება ინფორმაციის წყაროს სანდოობის გადამოწმება, სწორდება მცდარი და არაზუსტი მონაცემები;
- შენახვის ვადა - სააგენტოში პერსონალური მონაცემები ინახება კანონით განსაზღვრული ვადით ან იმ ვადით, რაც აუცილებელია მიზნის მისაღწევად.

²⁴ <https://personaldata.ge/ka/ra-aris-personaluri-monacemebi>

²⁵ იქვე

4.2. საგადასახადო საიდუმლოება

საგადასახადო კოდექსის 39-ე მუხლი განსაზღვრავს საგადასახადო საიდუმლოების ცნებას, რომელის თანახმად, საგადასახადო საიდუმლოებას განეკუთვნება საგადასახადო ორგანოს მიერ გადასახადის გადამხდელის შესახებ მიღებული ნებისმიერი ინფორმაცია. კოდექსის 39-ე მუხლის 1¹ ნაწილი კი ჩამოთვლის გადასახადის გადამხდელის შესახებ იმ ინფორმაციას, რომელიც არ განეკუთვნება საგადასახადო საიდუმლოებას და საჯაროა. საგადასახადო საიდუმლოება არ არის ინფორმაცია: გადასახადის გადამხდელად რეგისტრაციის შესახებ; სტატუსი; სახელწოდება; სამართლებრივი ფორმა; მისამართი; საიდენტიფიკაციო ნომერი; საიდენტიფიკაციო ნომრის მინიჭების თარიღი; მარეგისტრირებელი ორგანო; საგადასახადო დავალიანება; ხელმძღვანელობის/წარმომადგენლობის უფლებამოსილების მქონე პირები; დამფუძნებლები; საგადასახადო გირავნობის/იპოთეკის უფლების და ქონების ყადაღის შესახებ; მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრში რეგისტრირებული სხვა საჯარო ინფორმაცია; მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების (პარტიების) რეესტრში რეგისტრირებული საჯარო ინფორმაცია.

როგორც საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, „საგადასახადო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ინფორმაციას, მიუხედავად მისი მრავალფეროვნებისა, აქვს რამოდენიმე არსებითი, საერთო მახასიათებელი ნიშანი, რაც განაპირობებს მის მიმართ ერთიანი

“შიძელეა აღინიშნოს, რომ ზოგადი წესია გადამხდელთან დაკავშირებული ინფორმაციის გასაიდუმლოება, ხოლო კონკრეტული გამონაკლისები - ამ ინფორმაციის განსაიდუმლოების იშვიათი შემთხვევები“ - საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის 2/3/406,408 გადაწყვეტილება.

კონსტიტუციურსამართლებრივი პოზიციის ჩამოყალიბების აუცილებლობას. საერთოა მთავარი სუბიექტი - გადასახადის გადამხდელი, რომელსაც შეეხება ნებისმიერი გასაიდუმლოებული მონაცემი. საგადასახადო საიდუმლოებას მიკუთვნებულ ინფორმაციას აერთიანებს ისიც, რომ ის საგადასახადო ორგანოებში თავს იყრის გადასახადების ადმინისტრირების პროცესის შედეგად. კოლეგიას, ასევე, უმნიშვნელოვანესად მიაჩნია, რომ საგადასახადო საიდუმლოებაში მოაზრებული ნებისმიერი ინფორმაცია დაკავშირებულია საგადასახადო ურთიერთობებთან და ასახავს მათ. გადასახადის გადამხდელზე არსებული ყველა მონაცემი იძლევა მისი იდენტიფიკაციის შესაძლებლობას“.²⁶ სასამართლომ ასევე გაიზიარა და დასაბუთებულად მიიჩნია მოსაზრება, რომ გადასახადის გადამხდელზე არსებული ინფორმაცია არის ფინანსებთან დაკავშირებული ინფორმაცია და აქედან გამომდინარე, ფინანსებთან კავშირიც მნიშვნელოვანი საერთო ნიშანია.²⁷

კონკურენციის სააგენტოს აქვს დაშვება საგადასახადო საიდუმლოების შემცველ ინფორმაციასთან. კერძოდ, „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის მე-2 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, კონკურენციის სააგენტო უფლებამოსილია საქართველოს საგადასახადო კოდექსის საფუძველზე საგადასახადო ორგანოსგან გამოითხოვოს და მიიღოს იდენტიფიცირებული ინფორმაცია ცალკეულ გადასახადის გადამხდელთა თაობაზე. ხოლო, თავის მხრივ, შემოსავლების სამსახური გადასახადის გადამხდელის შესახებ იდენტიფიცირებულ ინფორმაციას აწვდის სააგენტოს საგადასახადო კოდექსის 39-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „პ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

²⁶ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 30 ოქტომბრის 2/3/406,408 გადაწყვეტილება, II თავი, პარაგრაფი 7, გადაწყვეტილების ელექტრონული ვერსია ხელმისაწვდომია შემდეგ ბმულზე: <https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=390>

²⁷ იქვე

კონკურენციის სააგენტო ვალდებულია ავტომატურ რეჟიმში დაიცვას საგადასახადო ორგანოსგან მიღებული საგადასახადო საიდუმლოება.

სააგენტო უფლებამოსილია საჯარო გახადოს გადასახადის გადამხდელის შესახებ ის ინფორმაცია:

- რომელიც არ მიეკუთვნება საგადასახადო საიდუმლოებას საგადასახადო კოდექსის 39-ე მუხლის 1¹ ნაწილის შესაბამისად;

- სააგენტოს აქვს გადასახადის გადამხდელის წერილობითი ან ელექტრონული ნებართვა, რომ მის შესახებ არსებული ინფორმაცია გადაეცეს სხვა პირს;²⁸

- გადასახადის გადამხდელის მიერ მოხდა ამ ინფორმაციის საჯაროდ, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში გამოქვეყნება ან/და გავრცელება.²⁹

სააგენტოს პრაქტიკის მიხედვით, წარმოების პროცესში შესაძლოა მოპოვებულ იქნეს შემდეგი სახის საგადასახადო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაცია (არაამომწურავი, საილუსტრაციო ჩამონათვალი):

- ეკონომიკური აგენტების ბრუნვა;
- დეკლარაციები;
- ანგარიშ-ფაქტურები;
- სასაქონლო ზედნადებები;

4.3. პროფესიული საიდუმლოება

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 27³ მუხლის თანახმად, პროფესიულ საიდუმლოებას მიეკუთვნება ინფორმაცია, რომელიც წარმოადგენს სხვის პერსონალურ მონაცემებს ან კომერციულ საიდუმლოებას და პირისათვის ცნობილი გახდა პროფესიული მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით. პროფესიული საიდუმლოება არ შეიძლება იყოს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც არ წარმოადგენს სხვა პირის პერსონალურ მონაცემებს ან კომერციულ საიდუმლოებას.

როგორც სზაკ-ის მიერ შემოთავაზებული განმარტებიდან იკვეთება, პროფესიულ საიდუმლოებას მიეკუთვნება:

- სხვისი პერსონალური მონაცემები ან
- კომერციული საიდუმლოება, რომელიც პირისათვის (ადმინისტრაციულ ორგანოში დასაქმებული პირისათვის) ცნობილი გახდა პროფესიული მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით.

„სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის „ო“ ქვეპუნქტის თანახმად, პროფესიული საიდუმლოება არის აღსარების საიდუმლოება, პარლამენტის წევრის, ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს წევრის, ექიმის, ჟურნალისტის, უფლებადამცველის, დამცველის პროფესიულ საქმიანობასთან დაკავშირებით მათთვის განდობილი ინფორმაცია, აგრეთვე პროფესიული ფასეულობის მქონე ინფორმაცია, რომელიც პირისათვის ცნობილი გახდა კონფიდენციალურობის დაცვის პირობით, მის მიერ პროფესიული მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით და რომლის გამჟღავნებამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს პირის პროფესიულ რეპუტაციას. ინფორმაცია, რომელიც არ შეიცავს პერსონალურ მონაცემებს, სახელმწიფო ან კომერციულ საიდუმლოებას, აგრეთვე ადმინისტრაციული ორგანოს შესახებ ინფორმაცია არ არის პროფესიული საიდუმლოება.

²⁸ საქართველოს საგადასახადო კოდექსი, მუხლი 39.5

²⁹ იქვე

როგორც უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, პროფესიულ საიდუმლოებასთან დაკავშირებით, „ადგილი აქვს პერსონალური მონაცემებისა და კომერციული საიდუმლოების ერთგვარ ტრანსფორმირებას სამსახურებრივი საიდუმლოების რეჟიმში“.³⁰

კიდევ ერთხელ უნდა გაესვას ხაზი იმ გარემოებას, რომ პროფესიული საიდუმლოება არ შეიძლება იყოს ისეთი ინფორმაცია, რომელიც არ წარმოადგენს სხვა პირის პერსონალურ მონაცემებს ან კომერციულ საიდუმლოებას.

„სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-11 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, დაუშვებელია კონფიდენციალური ინფორმაციის გამხელა თვით მფლობელის თანხმობის ან კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, სასამართლოს დასაბუთებული გადაწყვეტილების გარეშე. კანონის მე-12 მუხლის თანახმად, კი, პირი პასუხს აგებს მხოლოდ იმ საიდუმლოების გამხელისათვის, რომლის დაცვაც მას ევალება სამსახურებრივად ან სამოქალაქო გარიგებით და რომლის გამხელა აშკარა, პირდაპირ და არსებით საფრთხეს უქმნის კანონით დაცულ სიკეთეებს. პირი თავისუფლდება პასუხისმგებლობისაგან, თუ საიდუმლოების გამხელა მიზნად ისახავდა საზოგადოების კანონიერი ინტერესების დაცვას და დაცული სიკეთე აღემატება მიყენებულ ზიანს. ამასთან, პირს შეუძლია მოითხოვოს ხსენებული კანონის მე-12 მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტებით დაცული უფლებების ხელყოფით მიყენებული ქონებრივი და არაქონებრივი (მორალური) ზიანის ანაზღაურება.

4.4. სახელმწიფო საიდუმლოება

„სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, სახელმწიფო საიდუმლოება არის ქვეყნის თავდაცვის, ეკონომიკის, საგარეო ურთიერთობათა, დაზვერვის, სახელმწიფო უსაფრთხოების, მართლწესრიგის დაცვისა და სამოქალაქო უსაფრთხოების სფეროებში არსებული ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნებამ ან დაკარგვამ შეიძლება ზიანი მიაყენოს საქართველოს ან საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულების ან შეთანხმების მონაწილე მხარის სუვერენიტეტს, კონსტიტუციურ წყობილებას, პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ინტერესებს და რომელიც ამ კანონით ან/და საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებით ან შეთანხმებით დადგენილი წესით წინასწარ დასაიდუმლოებულია ან მიჩნეულია სახელმწიფო საიდუმლოებად და სახელმწიფოს მიერ დაცვას ექვემდებარება.

აღსანიშნავია, რომ კანონის მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის მოქმედება არ ვრცელდება კომერციული და საბანკო საიდუმლოებების, საიდუმლო საფინანსო, სამეცნიერო-ტექნოლოგიური, საგამომგონებლო და სხვა საიდუმლო ინფორმაციის დაცვასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებზე, თუ ეს ინფორმაცია იმავე დროს სახელმწიფო საიდუმლოება არ არის.

ინფორმაცია შეიძლება მიჩნეულ იქნეს სახელმწიფო საიდუმლოებად კანონით ან კანონით დადგენილი წესით, თუ ეს აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების ან სამართალწარმოების ინტერესების დასაცავად.

³⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 28 თებერვლის Nბს-33-32(კ-16) განჩინება, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი ადმინისტრაციულ საქმეებზე. 2019, N11, 15

5. საიდუმლო ინფორმაციის და მხარეთა ინტერესების დაცვის მეთოდი კონკურენციის-სამართლებრივი წარმოების პროცესში

კონკურენციის-სამართლებრივ წარმოებაში მხარეებს უფლება აქვთ გაეცნონ საქმის მასალებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 99-ე მუხლით დადგენილი წესით.

ერთი მხარის უფლება - გაეცნოს საქმის მასალებს, მოითხოვოს საქმის მასალების მისთვის გადაგზავნა, „უპირისპირდება“ მეორე მხარის უფლებას - დაცული იყოს მის მფლობელობაში და ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში კონკურენციის სააგენტოსთვის წარდგენილი საიდუმლო ინფორმაცია. ამდენად, სააგენტოს მიერ საიდუმლო ინფორმაციის დაცვა, როდესაც უზრუნველყოფილი იქნება ორივე მხარის კანონით მინიჭებული უფლებები და გარანტირებული იქნება პროცედურული სამართლიანობა, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს.

პროცედურული სამართლიანობის მისაღწევად აუცილებელია შესაბამისი მოქმედებების განხორციელება, როგორც სააგენტოს, ასევე, წარმოებაში მონაწილე პირების მხრიდან. კერძოდ, ეკონომიკურმა აგენტებმა მაქსიმალურად უნდა უზრუნველყონ მათ მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის კომერციულ საიდუმლოებად მიჩნევისათვის სააგენტოს წინაშე შესაბამისი მოთხოვნის დაყენება.

თავის მხრივ, სააგენტო ადმინისტრაციული წარმოების მასალებს გასცემს შესაბამის უფლებამოსილ პირზე იმგვარად, რომ მათში მაქსიმალურად იყოს დაფარული საიდუმლო ინფორმაცია. სააგენტო ასევე დაშტრიხული სახით უგზავნის მხარეებს გადაწყვეტილების პროექტს და საბოლოო გადაწყვეტილებას.

კონკურენციის სააგენტო ასევე უზრუნველყოფს მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების საჯაროობის დაცვის პროცესში საიდუმლო ინფორმაციის დაცვასაც. კერძოდ, კონკურენციის სააგენტოს მიერ საქმის მოკვლევის განხორციელების პროცესში მიღებული გადაწყვეტილებები და კვლევები საჯაროა, გარდა „კონკურენციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლით განსაზღვრული კონფიდენციალური ინფორმაციისა და გადაწყვეტილება, მისი მიღებიდან 10 სამუშაო დღის ვადაში უნდა გამოქვეყნდეს კონკურენციის სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე. ამ შემთხვევაშიც, ვებგვერდზე ქვეყნდება გადაწყვეტილება, სადაც დაშტრიხულია საიდუმლო ინფორმაცია.

როდესაც მხარე სააგენტოში წარმოადგენს საიდუმლო ინფორმაციის შემცველ დოკუმენტაციას, მიზანშეწონილია, მან ასევე წარმოადგინოს დოკუმენტაციის მეორე არაკონფიდენციალური ვერსიაც, სადაც დაშტრიხული იქნება საიდუმლო ინფორმაცია.

ამ შემთხვევაში, სწორედ ეს უკანასკნელი ვერსია გაეგზავნება საქმის მასალის გაცნობით დაინტერესებულ მხარეს და აღარ მოხდება ამ დოკუმენტის სააგენტოს მიერ დამოუკიდებლად დაშტრიხვა.